

KURS

Priorytetowe zagadnienia życia zakonnego w ujęciu prawa kanonicznego

WYDZIAŁ PRAWA KANONICZNEGO UKSW

Kurs dokształcający semestralny – 40 godzinny

1) Cel kursu

Celem kursu jest pogłębienie wiedzy dotyczącej prawa instytutów zakonnych życia konsekrowanego oraz stowarzyszeń życia apostołskiego w oparciu o unormowania Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku, a także dokumentów kościelnych. Treści kursu mają również charakter praktyczny, uwzględniają kazusy życia zakonnego, przewidziane są także wykłady/warsztaty z przedstawicielem rzymskiej Dykasterii Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego.

2) Uczestnicy i organizacja

Kurs jest skierowany głównie do sióstr zakonnych i zakonników, członków stowarzyszeń życia apostołskiego będących na różnych etapach formacyjnych - profesi ślubów czasowych i wieczystych oraz innych osób zainteresowanych problematyką. Zajęcia poprowadzą profesorowie-zakonnicy z Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Kurs będzie prowadzony w ciągu jednego semestru i obejmuje łącznie 40 godzin szkoleniowych.

3) Program kursu:

1. Istotne elementy życia zakonnego (kan. 573, 607) (1 godz.)

1.1. Konsekracja życia przez śluby publiczne

1.1.1. Rada czystości (kan. 599)

1.1.2. Rada ubóstwa (kan. 600)

1.1.3. Rada posłuszeństwa (kan. 601)

1.2. Życie braterskie we wspólnocie (kan. 602,607 §2, 608)

1.2.1. Prawny pobyt poza domem zakonnym (kan. 665 §1)

1.2.2. Bezprawny pobyt poza domem zakonnym (kan. 665 §2)

1.3. Oddzielenie od świata (klauzura, noszenie habitu) (kan. 607§3)

2. Konstytucje instytutu odzwierciedleniem jego charyzmatu (5 godz.)

2.1. Charyzmat a dziedzictwo duchowe instytutu

2.1.1. Charyzmat założycielski

2.1.2. Charyzmat założyciela

2.1.2.1. Osobisty – nieprzekazywalny

2.1.2.2. Jako założyciela – przekazywalny

2.1.3. Charyzmat założenia

2.1.4. Charyzmat instytutu

2.2. Prawo własne instytutu i jego rewizja

2.2.1. Konstytucje, dyrekoria, statuty

2.2.2. Rewizja - wprowadzanie zmian w konstytucjach i zbiorach drugorzędnych

2.2.2.1. Aktualizacja czy rewizja konstytucji?

2.2.2.2. Uzasadnienie rewizji konstytucji

2.2.2.3. Dezaktualizacja pewnych form wyrażania charyzmatu oraz stosowanego w związku z tym słownictwa

2.2.2.4. Aktualność posoborowych kryteriów rewizji konstytucji

2.2.2.5. Język i wewnętrzny podział tekstów prawnych

2.2.2.6. Ogólne zasady formułowania tekstów prawnych

2.2.2.7. Cechy języka prawnego

2.2.2.8. Redagowanie tekstu konstytucji według wskazań dokumentów kościelnych

2.2.2.9. *Normy* z 1901 i 1921 roku

2.2.2.10. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku

2.2.2.11. Zharmonizowanie elementów prawnych i duchowych konstytucji

2.2.2.12. Kwestie do zamieszczenia w zbiorach prawa własnego instytutu

3. Posługa władzy (8 godz.)

3.1. Pochodzenie władzy przełożonych

3.2. Podstawowe zasady sprawowania władzy

3.3. Obowiązki ascetyczno -duszpasterskie przełożonych

3.4. Obowiązki prawne przełożonych

3.4.1. Rezydencja

3.4.2. Wizytacje

3.4.3. Troska o spowiedników

3.5. Przełożeni (wyżsi i niżsi)

3.5.1. Czas trwania urzędu przełożonego, usunięcie, przeniesienie

3.5.2. Sposoby ustanawiania przełożonych

3.5.3. Ogólna zasada wyboru i nominacji

3.6. Rady przełożonych (sposoby podejmowania decyzji za zgodą i z głosem doradczym rady); czy i kiedy Przełożony Prowincjalny, Generalny głosuje na radzie gdy musi uzyskać zgodę lub konsultacje, a kiedy powinien... (niestety tu często jest niezrozumienie... i niemało jest błędnych zapisów w Konstytucjach w tym zakresie...)

3.7. Kapituły generalne i prowincjale

3.8. Najczęstsze błędy (nieprawidłowości duchowe) w sprawowaniu władzy: autorytaryzm, brak przejrzystości ekonomicznej itp.

4. Dobra doczesne i ich zarząd (6 godz.)

4.1. Erygowanie i znoszenie domu zakonnego, prowincji oraz instytutu (2 godz.)

4.1.1. Warunki wstępne

4.1.2. Władza erygująca/znosząca

4.1.3. Zmiana przeznaczenia domu

- 4.1.4. Erygowanie i zniesienie instytutu, dzielenie instytutu na części, łączenie się instytutów
- 4.1.5. Nabywanie osobowości prawnej na gruncie prawa cywilnego

4.2. Dobra doczesne i ich zarząd (4 godz.)

- 4.2.1. Dobra doczesne, prawo posiadania dóbr zakonnych
- 4.2.2. Świadczenie ubóstwa – instytut zakonny
- 4.2.3. Zarząd dobrami instytutu zakonnego
 - 4.2.3.1. Funkcja i rola ekonoma
 - 4.2.3.2. Administracja nadzwyczajna
 - 4.2.3.3. Alienacja
 - 4.2.3.4. Długi i zobowiązania
- 4.2.4. Konsekwencje ślubu ubóstwa
- 4.2.5. Testament
- 4.2.6. Transparentność, programowalność i sprawozdawczość w administracji dobrami zakonnymi

5. Wylączenie członków z instytutu (4 godz.)

5.1. Przejście do innego instytutu

5.2. Wyjście z instytutu

- 5.2.1. Ekskluacja
 - 5.2.1.1. Domaganie się zaświadczeń o stanie zdrowia proszącego o indult
 - 5.2.1.2. Problematyka finansów dla proszących o indult
- 5.2.2. Odejście (sekularyzacja)

5.2.3. Wydalenie z instytutu

- 5.2.3.1. Wydalenie *ipso facto*
- 5.2.3.2. Wydalenie obligatoryjne
- 5.2.3.3. Wydalenie fakultatywne

5.2.4. Wydalenie z domu zakonnego

5.3. Warunki nakładania sankcji i środków karnych, środków zaradczych oraz pokut

6. Wymienione wyżej aspekty życia zakonnego w praktyce Stolicy Apostolskiej (8 godz.)

- 6.1. Najczęstsze uwagi Dykasterii przy rewizji konstytucji
- 6.2. Kapituły generalne, prowincjalne – kwestia używania środków komunikacji społecznej (kiedy, jak, zasady)
- 6.3. Dobra doczesne i ich zarząd – błędy popełniane przy prośbach do Dykasterii o autoryzowanie alienacji, dzierżaw, itp.; częste braki w dokumentacji składanej do Dykasterii
- 6.4. Częste błędy w procedurze wydalenia z instytutu powodujące jej nieważność zwłaszcza w zakresie wydalenia *ipso facto* oraz fakultatywnego, ale także obligatoryjnego. Poprawność składania rekursów.

- 6.5. Zmiana przeznaczenia domu – problematyka spotykana w sporach przedstawianych do Dykasterii.
- 6.6. Problematyka łączenia urzędów i funkcji, długości ich trwania i wynikające z tego negatywne konsekwencje
- 6.7. Erygowanie i zniesienie instytutu, dzielenie instytutu na części, łączenie się instytutów - problemy i trudności praktyczne
- 6.8. Eksklustracja nałożona, kiedy Dykasteria jej nie nakłada, warunki jej udzielenia....

7. Życie zakonne w relacji do prawa państwowego/cywilnego (8 godz.)

- 7.1. Zasady relacji państwo-Kościół
- 7.2. Autonomia prawa kanonicznego w polskim porządku prawnym
- 7.3. Erygowanie, łączenie, podział i znoszenie kościelnych osób prawnych
- 7.4. Reprezentacja kościelnych osób prawnych
- 7.5. Procedura alienacji w perspektywie ważności oświadczenia woli
- 7.6. Nabywanie nieruchomości przez kościelne osoby prawne
- 7.7. Kościelne osoby prawne w księgach wieczystych
- 7.8. Funkcjonowanie „kościelnych” spółek, spółdzielni, fundacji i stowarzyszeń
- 7.9. Ochrona danych osobowych w kościelnych osobach prawnych
- 7.10. Prawa autorskie w praktyce kościelnych osób prawnych
- 7.11. Spadkobranie po osobach duchownych
- 7.12. Finansowanie działalności kościelnych osób prawnych ze środków publicznych
- 7.13. Uzyskanie informacji o wykorzystaniu seksualnym – procedura postępowania według prawa świeckiego
- 7.14. Obrona i oskarżenie w sprawach związanych z wykorzystaniem seksualnym

4) Efekty uczenia się kursu:

WIEDZA:

KP_W01 absolwent poszerza wiedzę w zakresie priorytetowych zagadnień z prawa życia konsekrowanego w instytutach zakonnych ubogaconą dodatkowo najnowszymi, trudno dostępnymi w literaturze przedmiotu rozwiązaniami stosowanymi w praktyce Stolicy Apostolskiej; (P7S_WG)

KP_W02 absolwent pogłębia wiedzę dotyczącą prawa własnego instytutów zakonnych, także w zakresie zasad dokonywania obecnie częstych rewizji tegoż prawa; (P7S_WG)

KP_W03 absolwent ma zaawansowaną wiedzę w zakresie sposobów wyłączenia członków z instytutu z uwzględnieniem najnowszych norm prawa kanonicznego (*Competentias quasdam discernere*); (P6S_WG)

KP_W04 absolwent ma zaawansowaną wiedzę dotyczącą zasad sprawowania władzy w instytutach zakonnych łącznie z kwestią coraz głośniejszych nadużyć w posłudze przełożonych, w oparciu o najnowsze dokumenty kościelne (*Postuga władzy i posłuszeństwo; Młode wino nowe bukłaki*); (P6S_WK)

KP_W05 absolwent posiada zaawansowaną wiedzę dotyczącą m.in. zasad nabywania osobowości prawnej na gruncie prawa cywilnego przez instytucje prawa kanonicznego oraz sposobów sporządzania dokumentów dotyczących tych kwestii; (P6S_WK)

UMIEJĘTNOŚCI:

KP_U01 absolwent potrafi w sposób właściwy i kompetentny posługiwać się przepisami prawa kanonicznego dotyczącego administrowania dobrami materialnymi w codziennym życiu wspólnot instytutów zakonnych oraz zrealizować wymóg transparentności zarządzania dobrami; (P6S_UW)

KP_U02 absolwent potrafi samodzielnie rozwiązać konkretny problem dotyczący priorytetowych zagadnień w życiu zakonnym, i wskazać właściwą procedurę zmierzającą do podjęcia odpowiednich rozstrzygnięć także tych uwzględniających przepisy prawa cywilnego; (P6Z_UI), (P6Z_UO)

KP_U03 absolwent jest w stanie udzielić potrzebnych informacji oraz samodzielnie przeprowadzić procedurę np. przejścia zakonnika do innego instytutu, odejścia z instytutu oraz złożyć prośbę o udzielenie indultu eksklaustracji; (P6S_UW)

KP_U04 absolwent potrafi podać sposoby prawnego rozwiązania pojawiających się kontrowersyjnych i nietypowych kwestii w życiu wspólnot zakonnych, a znanych w praktyce Stolicy Apostolskiej oraz udzielić fachowej porady prawnej; (P6S_UW)

KOMPETENCJE SPOŁECZNE:

KP_K01 absolwent zdaje sobie sprawę z konieczności ciągłego zdobywania swej wiedzy w związku ze zmieniającymi się normami prawa kanonicznego i cywilnego oraz umiejętność ich łączenia; (P7S_KK)

KP_K03 absolwent jest zdolny do przewodniczenia komisjom instytutu mającym na celu dokonanie rewizji prawa własnego instytutu przez przygotowanie projektu zmian tego prawa; (P7Z_KW)

Kurs realizuje efekty uczenia się na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

5) Opis programu kursu:

wiedza, umiejętności i kompetencje, które uczestnik innej formy kształcenia ma osiągnąć (budujące konkretną sylwetkę absolwenta)	symbole efektów uczenia się	nazwa przedmiotów/modułów zajęć	liczba godzin	forma zajęć	sposoby weryfikacji efektów uczenia się
absolwent pogłębia wiedzę dotyczącą prawa własnego instytutów zakonnych, także w zakresie zasad dokonywania obecnie częstych rewizji tegoż prawa absolwent jest zdolny do przewodniczenia komisjom instytutu mającym na celu dokonanie rewizji prawa własnego instytutu oraz przygotowania projektu zmian tego prawa	KP_W02; KP_K03; (P7S_WG); (P7Z_KW)	1.Istotne elementy życia zakonnego 2.Konstytucje instytutu 3.Erygowanie domu zakonnego	8	wykład dyskusyjny	aktywność w pracy grupowej, rozwiązywanie przypadków
absolwent ma zaawansowaną wiedzę dotyczącą zasad sprawowania władzy w instytutach zakonnych łącznie z kwestią coraz głośniejszych nadużyć w posłudze przełożonych, w oparciu o najnowsze dokumenty kościelne i doświadczenie wykładowcy <i>(Posługa władzy i posłuszeństwo; Młode wino nowe bukłaki)</i> absolwent potrafi podać sposoby prawnego rozwiązania pojawiających się kontrowersyjnych i nietypowych kwestii w życiu wspólnot zakonnych, a znanych w praktyce Stolicy Apostolskiej oraz udzielić fachowej porady prawnej	KP_W04; KP_U04; (P6S_WK); (P6S_UW)	Posługa władzy	8	wykład dyskusyjny	aktywność w pracy grupowej, rozwiązywanie przypadków
absolwent ma zaawansowaną wiedzę w zakresie sposobów wyłączenia członków z instytutu z uwzględnieniem najnowszych norm prawa kanonicznego <i>(Competentias quasdam</i>	KP_W03; KP_U01; KP_U03; (P6S_WG);	1.Wyłączenie członków z instytutu 2.Dobra doczesne instytutu i ich zarząd	8	wykład dyskusyjny	aktywność w pracy grupowej, rozwiązywanie przypadków

<p><i>decernere</i>) absolwent jest w stanie udzielić potrzebnych informacji, wskázówek oraz samodzielnie przeprowadzić procedurę np. przejścia zakonnika do innego instytutu, odejścia z instytutu oraz złożyć prośbę o udzielenie indultu eksklaustracji absolwent potrafi w sposób właściwy i kompetentny posługiwać się przepisami prawa kanonicznego dotyczącego administrowania dobrami materialnymi w codziennym życiu wspólnot instytutów zakonnych oraz zrealizować wymóg transparentności zarządzania dobrami</p>	(P6S_UW)				
<p>absolwent poszerza wiedzę w zakresie priorytetowych zagadnień z prawa życia konsekrowanego w instytutach zakonnych ubogaco ną dodatkowo najnowszymi, trudno dostępnymi w literaturze przedmiotu rozwiązaniami stosowanymi w praktyce Stolicy Apostolskiej absolwent potrafi podać sposoby prawnego rozwiązania pojawiających się kontrowersyjnych i nietypowych kwestii w życiu wspólnot zakonnych, a znanych w praktyce Stolicy Apostolskiej oraz udzielić fachowej porady prawnej</p>	<p>KP_W01; KP_U04; (P7S_WG); (P6S_UW)</p>	<p>Aspekty życia zakonnego w praktyce Stolicy Apostolskiej</p>	8	<p>wykład dyskusyjny</p>	<p>aktywność w pracy grupowej, rozwiązywanie kasusów</p>
<p>absolwent posiada za wansowaną wiedzę dotyczącą m.in. zasad nabywania osobowości prawnej na gruncie prawa cywilnego przez instytucje prawa kanonicznego oraz sposobów sporządzania dokumentów dotyczących tych kwestii absolwent potrafi samodzielnie rozwiązać konkretny problem dotyczący priorytetowych zagadnień w życiu zakonnym, i wskazać właściwą procedurę zmierzającą do podjęcia odpowiednich rozstrzygnięć także tych uwzględniających przepisy prawa cywilnego absolwent zdaje sobie sprawę z</p>	<p>KP_W05; KP_U02; KP_K01; (P6S_WK); (P6Z_UI), (P6Z_UO); (P7S_KK)</p>	<p>Życie zakonne w relacji do prawa państwowego</p>	8	<p>wykład dyskusyjny</p>	<p>aktywność w pracy grupowej, rozwiązywanie kasusów</p>

konieczności ciągłego zdobywania swej wiedzy w związku ze zmieniającymi się normami prawa kanonicznego i cywilnego oraz umiejętnego ich łączenia					
--	--	--	--	--	--

6) Warunki otrzymania zaświadczenia ukończenia kursu

Warunkiem uzyskania zaświadczenia ukończenia kursu jest obecność na 80 % zajęć.